

Novinky

Štvrťročník pre obyvateľov obce Nemecká

ročník X. číslo 4/december 2016

spod Hradiska

Betlehemske jasle

Kresťanské Vianoce sú bohaté na symboly. Jedným z nich sú betlehemske jasle. Svätý Lukáš, evanjelista, píše: „I porodila svojho prvorodeného syna, zavinula ho do plienok a uložila do jasieľ, lebo pre nich nebolo miesta v hostinci.“ (Lk 2,6 – 7) Mária vložila novorodeniatko do jasieľ, lebo v hostinci nemali pre nich miesto. Pre záchrancu sveta niet na zemi dôstojnejšieho miesta, než sú jasle, teda miesto, kde zvieratá nachádzajú svoj pokrm. Je overené, že v okolí Betlehema sa využívali jaskyne na ustajnenie dobytku oddávna. V takomto prostredí prichádza na svet Spasiteľ a Pán. Avšak tie jasle skrývajú v sebe tri vzácne odkazy.

V prvom rade tradícia písania ikon vníma jasle ako istý druh oltára. Dieťa pevne zavinuté do plienok naznačuje Ježišovo telo zavinuté do plachiet a uložené do hrobu. Hodina narodenia odkazuje na hodinu smrti. Ježiš je od počiatku ten, ktorý sa obetuje za spásu sveta. Potvrzuje to aj zmienka o prvorodenom v úvodnom citáte. Každý prvorodený Izraelita mal byť totiž zasvätený Pánovi. Sám Ježiš bol takto obetovaný v jeruzalemskom chráme a neskôr sa obetoval na oltári kríža.

Druhý odkaz jasieľ odкрýva svätý Augustín. Vychádza z toho, že v jasliach je pokrm pre zvieratá. No v betlehemskej jasli leží ten, ktorý označí seba za chlieb z neba, za pravý pokrm, ktorý ostáva pre večný život. Jasle tak poukazujú na Boží stôl, z ktorého má človek prijímať Boží chlieb.

Napokon tretí odkaz jasieľ smeruje k zvieratám, ktoré k nim prichádzajú. Svätý Lukáš nehovorí nič o ich prítomnosti v betlehemskej jaskyni. Jednako nábožné čítanie Starého zákona zaplnilo túto medzeru slovami proroka Izaiáša: „Vôl pozná gazdu a osol jasle svojho pána, no Izrael nepozná, môj ľud nepochopí.“ (Iz 1,3) Jasle sú miestom Božej prítomnosti, sú akoby archou zmluvy, v ktorej sa tajomne ukrýva a zároveň odhaľuje Všemohúci. Vôl a osol, teda ľudstvo zložené zo Židov a pohanov, pri pohľade na dieťa nechápe toto pokorné zjavenie Boha. Ten istý prorok píše: „Ak neuveríte, nepochopíte.“ (Iz 7,9)

Preto nás betlehemske jasle znova pozývajú aj tohto roku, aby sme sa pri nich zastavili, aby sme sa v tichosti zahľadeli na dieťa v nich uložené a poprosili o dar viery, bez ktorého

nespoznáme nášho Pána a nepochopíme mieru jeho pokornej lásky pre nás i pre celý svet.

Miroslav Kuric
správca farnosti

Slovo starostu

Vážení spoluobčania!

Pri pohľade do kalendára si znovu uvedomujem, ako rýchlo sa miňa deň za dňom, ako rýchlo sa približuje čas rekapitulácie a vyhodnotenia, ale aj čas plánovania a nových rozpočtov. Samozrejme, konkrétne čísla budú známe až po účtovnej uzávierke a budú zverejnené v záverečnom účte za rok 2016.

No z môjho pohľadu môžem prehlásiť, že sme hospodárili zodpovedne. Nový rozpočet obce je navrhnutý v súlade s hlavnými osami jej rozvoja, ktoré stanovili a schválili poslanci obecného zastupiteľstva. Veľa otázok a pripomienok našich občanov sa týka investícií do budovy našej základnej školy s materskou školou. Jednou z hlavných priorít mňa ako starostu obce a myslím, že aj poslancov obecného zastupiteľstva, je úspešný chod našej školy. Je pre nás dôležitá nielen úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu (hovoria o nej štatistické údaje a výsledky

našich žiakov), ale aj dobrý stav školskej budovy z hľadiska hygienických predpisov a bezpečnosti. Nezabezpečujeme tým len štandardný komfort žiakov, ale zvyšujeme aj kredit obce a nás všetkých.

Budúcoročný rozpočet počíta okrem iného aj s postupnou rekonštrukciou obecných budov a priestorov, s odstránením nebezpečných stavieb (budova starého kina), prípravou nových stavebných pozemkov, s vypracovaním územného plánu obce, obnovou miestnych komunikácií a doplnením dopravného značenia, s dotlačou monografie obce aj kultúrnymi a spoločenskými podujatiami. Veľa by sme toho chceli obnoviť, zrekonštruovať,

postaviť. Môžeme plánovať len do výšky našich príjmov, preto je dôležité priority určiť kolektívne a zodpovedne.

Za celoročnú prácu chcem veľmi pekne poďakovať všetkým poslancom obecného zastupiteľstva, súčasným aj bývalým zamestnancom Obecného úradu v Nemeckej, ako aj tým z vás, ktorí svojou prácou, skúsenosťami či kritickými pripomienkami prispeli k rozvoju našej obce.

Všetkým vám prajem pokojné a radostné prežitie vianočných sviatkov v kruhu vašich blízkych a priateľov.

*Branislav Čižmárik
starosta obce*

Čo je nové v obecnej legislatíve...

Prierez uzneseniami Obecného zastupiteľstva obce Nemecká za obdobie od 30. 9. do 9. 11. 2016

Obecné zastupiteľstvo obce Nemecká (ďalej len OZ) za uvedené obdobie zasadalo jedenkrát, a to dňa 9. novembra 2016. Pre lepšiu informovanosť občanov sme spracovali tento prehľadný prierez bodmi uznesenia, ktoré OZ na vyššie uvedenom zasadnutí prijalo.

V rámci kontroly uznesení oboznámil hlavný kontrolór obce prítomných so skutočnosťou, že v sledovaní zostali tri uznesenia z minulých zasadnutí. Jedno z nich sa týka prevodu pozemkov, konkrétne neuhradenia kúpnej ceny. Ostatné uznesenia je možné považovať za splnené okrem uznesení 83/2016 a 84/2016, ktoré boli následne predmetom prebiehajúceho zasadnutia.

Starosta obce predniesol správu o činnosti obecného úradu a hospodárení obce. Informoval o stavoch financií na účtoch. V Prima banke je zostatok 64.537,49 €, v rezervnom fonde 10.000,- €, suma na matričnom účte činí 3.000,- €. Z účtu v Prima banke neboli ešte odvodené mzdy s odvodmi, čo je asi 13.000,- €. V Slovenskej sporiteľni je zostatok 206.020,86 €.

Ďalej starosta informoval o prácach, ktoré boli vykonané od minulého zasadnutia OZ, hlavne o ukončení prác na kúrení v bývalej „dolnej“ škole v Zámostí. Stavba bola odovzdaná, malé nedostatky sa firma zaviazala odstrániť. Zamestnanci obecného úradu vykonali murárske práce. Bude potrebné ešte vymaľovať priestory kuchyne.

Pokračuje riešenie územného plánu obce. Obecný úrad bol poverený začatím príprav. Prišla cenová ponuka na 18.000,- €, ale táto cena by sa mala znížiť. Jeden z poslancov spolu so zamestnancami obecného úradu osadili dopravné značky, ďalšie v počte 15 – 20 ks bude potrebné dokúpiť a doplniť vo všetkých miestnych častiach obce. Cena jednej značky aj so stĺpikom je približne 30,- €. Na moste v Zámostí bolo osadené svetlo. Výmena okien v základnej škole pokračuje, v súčasnosti práce prebiehajú v materskej škole.

Boli zaznamenané pripomienky k čisteniu cintorínov počas sviatku Všetkých svätých. Zamestnanci obce chodili denne vysypať smeti z košov, aj v sobotu, v nedeľu a vo sviatok. Starosta sa bol osobne pozrieť na cintorín a našiel smeti, ktoré patria do komunálneho odpadu (napríklad igelitovú tašku s plastovými fľašami a konzervami).

Zápisy obecnej kroniky kronikár Martin Lokša odovzdal a budú poslancom zaslané elektronicky. V rozpočte na budúci rok by mala byť zapracovaná aj dotlač monografie našej obce. Cena zákazky za 100 ks je 2.650,- €, za 200 ks 3.200,- €. Starosta uviedol, že by podľa jeho názoru bolo potrebné odčleniť komisiu pre veci sociálne od kultúrnej komisie.

Obec rozposlala výzvy na odstránenie stavieb, ktoré sa rozpadávajú. Prebehla finančná kontrola hasičského zboru. Zistilo sa, že obec nemá požiarny plán a v minulosti neboli riešené

kontrolné výjazdy a pochôdzky. Do apríla bude potrebné tieto nedostatky v súčinnosti s DHZ Nemecká odstrániť.

Finančná komisia bude oslovená so žiadosťou o doplnenie rozpočtu. Návrh poslanci dostanú na pripomienkovanie. Starosta upozornil na to, že obec zatiaľ nemá uzatvorenú zmluvu na zimnú údržbu komunikácií. Uvedené informácie OZ vzalo na vedomie.

Hlavný kontrolór obce informoval, že na základe vykonaných kontrol v ZŠ s MŠ Nemecká boli zistené nedostatky v nájomných zmluvách. Je potrebné tento stav zosúladiť so zákonom. Na základe uvedeného zámery na prenájom priestorov v budove školy OZ uznesením schválilo. Následne po prerokovaní schválilo aj správu o výchovnovzdelávacej činnosti, jej výsledkoch a podmienkach za školský rok 2015/2016 a zriaďovaciu listinu ZŠ s MŠ v Nemeckej. Následne doplnilo uznesenia č. 83/2016 a č. 84/2016, a to z dôvodu, že katastrálny odbor Okresného úradu v Brezne mal pripomienky k obsahovému rozsahu týchto uznesení pred založením vkladu do katastra.

Po prerokovaní OZ prijalo uznesenia o zámere predaja obecného majetku – pozemkov nachádzajúcich sa v miestnej časti Dubová a Zámostí. Jedná sa o pozemky s minimálnou rozlohou, ktoré susedia s pozemkami občanov v predzáhradkách, záhradkách a záhradách a ktoré obec nevyužíva. Ich odpredajom sa stanú zdrojom príjmov vo forme dane z nehnuteľností. Tiež bolo schválené uznesenie o zriadení vecného bremena na pozemkoch obce Nemecká, spočívajúce v práve umiestnenia inžinierskych sietí a práve prejazdu a prechodu. Vlastníkom pozemku to umožní priviesť k svojej nehnuteľnosti cez obecné pozemky inžinierske siete. Súčasne boli schválené uznesenia o kúpnej zmluve o odpredaji pozemkov Slovenskej správe ciest v miestnej časti Zámostí (pod mostom cesty I./66) a o zriadení Spoločného obecného úradu so sídlom na Mestskom úrade v Brezne.

Zasadnutie ďalej pokračovalo prerokovaním a schválením návrhu rozpočtového opatrenia č. 4. Ako posledné uznesenie OZ schválilo finančnú odmenu pre členov komisie kultúry, športu, vzdelávania a sociálnych vecí za organizáciu podujatí v roku 2016. Podkladom pre toto rozhodnutie bola diskusia o tom, že spomenutá komisia a jej predsedníčka vykonávali svoju činnosť nad rámec úloh uložených OZ, kvalitne a za použitia vlastných prostriedkov (auto, telefóny, materiál). Súčasne poslanci a starosta obce pani Klincovej za túto prácu poďakovali a vyslovili želanie, aby jej aktivita a sily vydržali aj do budúcnosti.

Po krátkej diskusii starosta obce zasadnutie zastupiteľstva ukončil.

Na záver chceme všetkým občanom zaželať pokojné a šťastné vianočné sviatky, plné lásky, porozumenia a krásnych chvíľ, a v novom roku 2017 všetko najlepšie.

Obecná rada obce Nemecká

Malé právne okienko

V dnešnom príspevku by som sa chcela povenovať problematike o niečo komplexnejšej, a to petíciám. Problematiku petícií ošetruje Zákon č. 85/1990 Zb., Zákon o petičnom práve a čiastočne aj Zákon o obecnom zriadení – Zákon č. 369/1990 Zb. Každý občan našej republiky má právo obracať sa individuálne či kolektívne so žiadosťami, návrhmi a sťažnosťami na orgány verejnej moci, a to vo veciach verejného alebo iného spoločného záujmu.

Orgánmi verejnej moci sú:

- a) štátne orgány,
- b) orgány územnej samosprávy,
- c) osoby, ktorým zákon zveril rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach iných osôb.

Je zrejmé, že petícia nesmie vyzývať k porušovaniu zákonov a obmedzovaniu osobných, politických a iných práv. Na druhej strane sa nesmie nikomu v uplatňovaní petičného práva brániť ani jeho výkon nesmie byť nikomu na škodu. Na zostavenie petície, obstaranie podpisov pod ňu a jej doručenie príslušnému orgánu môžu osoby podávajúce petíciu vytvoriť tzv. petičný výbor. Zároveň sa v petícii určí osoba na zastupovanie v styku s orgánom verejnej moci. Táto osoba musí mať dovŕšený 18. rok. Na to, aby petícia vôbec petíciou bola, musí obsahovať niektoré zákonné náležitosti. Petíciu je možné podávať písomne a aj elektronicky. V petícii alebo v podpisovom hárku je osoba podporujúca petíciu povinná uviesť čitateľne svoje meno, priezvisko, adresu a svoj podpis, ak sa jedná o fyzickú osobu. V prípade, že sa petícia podáva elektronicky, je podpis nahradený adresou elektronickej pošty alebo elektronickej schránky či zaručeným elektronickým podpisom.

Každý jeden petičný hárkok musí byť označený názvom Petícia a musí obsahovať predmet verejného alebo spoločného záujmu. Musí byť očíslovaný a musí obsahovať rovnaký počet podpisov na každom hárku. U členov petičného výboru je nutné uvedenie mena, priezviska a adresy pobytu.

Zhromažďovaním podpisov možno poveriť osobu, ktorá dovŕšila vek 16 rokov. Petičné hárky možno vystaviť na miestach prístupných verejnosti. Podpisujúci musia byť pred jej podpísaním riadne oboznámení s jej obsahom. Nie je prípustné zbierať podpisy na základe nepravdivých údajov.

Pri podaní a vybavovaní petície je nutné priložiť k nej sprievodný list, z ktorého je zrejmé, kto petíciu podáva. Orgán verejnej

moci, ktorému bola petícia doručená, je povinný petíciu prijať. Ak petícia nemá spomenuté náležitosti, príslušný orgán verejnej moci do 10 pracovných dní od jej doručenia písomne vyzve zástupcu alebo osobu, ktorá petíciu podala, aby nedostatky odstránila, a to najneskôr do 30 pracovných dní od doručenia výzvy. Jej súčasťou je aj poučenie o následkoch v prípade, že nedostatky odstránené nebudú. Ak sa v ustanovenej lehote nedostatky petície neodstránia, orgán verejnej moci petíciu odloží.

Príslušný orgán verejnej moci je povinný prešetriť a vybaviť petíciu tak, aby zistil skutočný stav veci, jeho súlad alebo rozpor s právnymi predpismi a verejným alebo iným spoločným záujmom. Výsledok vybavenia petície písomne oznámi zástupcovi do 30 pracovných dní od doručenia petície alebo od odstránenia jej nedostatkov. Vo zvlášť zložitých prípadoch príslušný orgán verejnej moci písomne oznámi zástupcovi, že petícia sa vybaví v lehote najneskôr do 60 pracovných dní.

V našej obci sa už niekoľkokrát občania zasadzovali o zmenu formou petície. Podľa mne prístupných informácií sa tak za posledné dve volebné obdobia stalo trikrát. Jedinou platnou petíciou bola petícia za odvolanie starostu obce, kde svojím podpisom vyjadrilo viac ako päťsto občanov našej obce vôľu vyhlásiť referendum za jeho odvolanie. Nakoľko sa jednalo o pomerne citlivú petíciu, bolo nutné ju overiť, čo sa aj stalo na Obecnom úrade v Podbrezovej. Z jej oficiálneho odovzdania na našom obecnom úrade bol zhotovený videozáznam. Cieľom bolo predísť jej prípadnej strate či odcudzeniu, čo sa v niektorých iných obciach v minulosti stalo.

Posledným pokusom o petíciu bolo vyjadrenie nesúhlasu s všeobecne záväzným nariadením (VZN) o poskytovaní opatrovateľskej služby. Občanom, ktorí ním boli priamo dotknutí, sa nepáčila výška poplatku. Z petície nebolo zjavné, kto petíciu podáva, preto nebolo možné podávateľa požiadať o odstránenie nedostatkov, ktoré sa v nej vyskytli. Petičné hárky napr. neobsahovali hlavičku a petícia bola podpísaná aj obyvateľmi iných obcí. Napriek týmto nedostatkom obecné zastupiteľstvo predmetné VZN prehodnotilo a opätovne schválilo.

Týmto článkom som nechcela dať návod na odvolanie starostu, ale informovať občanov, že možnosť zorganizovania petície tu stále je. Petícia ale nemôže byť „šitá horúcou ihlou“. Ak má byť úspešná, vyžaduje zodpovednú prípravu či odbornú radu.

Marcela Kohútová

Najväčšia kolónia netopierov na Horehroní

Už po tretíkrát sa v októbri 2016 uskutočnilo čistenie podkrovia rímskokatolíckeho farského kostola sv. Mikuláša. Dobrovoľnú akciu organizovala Spoločnosť pre ochranu netopierov na Slovensku za pomoci Správy Národného parku Nízke Tatry, dobrovoľnej stráže prírody a farského úradu. Spolu sme naplnili 15 ks plastových 120-litrových vriec. V letnom období obýva podkrovie samičia kolónia netopiera obyčajného/veľkého (*Myotis myotis*), ktorá tu na svet privádza svoje mláďatá. V tomto čase sa tu vyskytuje približne 600 až 1000 jedincov tohto vzácného a chráneného živočícha. Pri takomto počte vzniká vrstva trusu – guána, od ktorého je potrebné priestor pravidelne čistiť. Guáno obsahuje veľa organických prírodných látok a je ideálnym hnojivom pre záhradkárov. O užitočnosti netopierov svedčí aj fakt, že jeden netopier dokáže za jednu noc skonzumovať niekoľko tisíc kusov hmyzu, komáre nevynímajúc. Chceme preto vyjadriť veľkú vďaka pánovi farárovi za pomoc a „prichýlenie“ týchto tajuplných a užitočných živočíchov vo vašom kostole.

Peter Bačkor

Spoločnosť pre ochranu netopierov na Slovensku

Základná škola

s materskou školou v Nemeckej

Rok v škole

Počas Vianoc sa viac ako inokedy obraciame za tým, čo bolo, bilancujeme, hodnotíme. Ľudia si želajú šťastné a veselé sviatky. Veľakrát je za touto formulkou iba čistá zdvorilosť. My by sme chceli vysloviť úprimné, z celého srdca to najúprimnejšie želanie – želanie šťastných a veselých sviatkov všetkým deťom našej školy, ich rodičom a celým rodinám. V neposlednom rade želáme krásne sviatky všetkým obyvateľom našej obce a obecnému zastupiteľstvu. Možno to niekoho prekvapí, že pozdravujeme aj obecné zastupiteľstvo, ale zriaďovateľom našej školy je práve obec a od rozhodnutia jej orgánov veľakrát závisí množstvo ďalších aktivít v našej škole.

Sme veľmi radi, že škola a zriaďovateľ hľadajú spoločnú reč a spolupracujú na mnohých projektoch či akciách. V minulom

Tešíme sa na krásne vystúpenie pre naše mamičky i babičky a už teraz vymýšľame, čím ich budúci rok prekvapíme. Stačí nám malá pomoc z obce, ktorú predstavuje zapožičanie kvalitného ozvučenia, ostatné hravo zvládneme.

Aby sme nezabudli srdečne pozdraviť aj našich najstarších obyvateľov v obci: neverili by ste, ale žiaci našej školy so seniormi zo stacionára už tvoria jednu veľkú kamarátsku partiu. My ich familiárne oslovujeme „naše babky“ napriek tomu, že majú svoje vlastné rodiny. Ďakujeme vám, že ste s nami piekli, plietli, tvorili, čítali a ďakujeme vám, že ste nám na Deň detí pripravili krásny športový program. Projekty, ktoré my považujeme za bežné, v meste prežívajú ako veľkú sensáciu. Učíme sa z generácie na generáciu, nikam za vami nemusíme cestovať, máme vás u nás v škole. Stretávame sa na obede, na chodbe. Krásne sviatky aj vám, „naše babky“ zo stacionára.

Tvorivé dielne so seniormi

roku bolo vytvorené veľké množstvo spoločných diel, čo si v kolobehu bežných povinností mnohokrát ani neuvedomujeme.

Veríme, že obyvateľov obce potešili naše relácie v obecnom rozhlase, v ktorých sa im deti prihovárali z čistých a úprimných srdiečok. Veríme, že aj v nasledujúcom roku nám obecný úrad umožní prístup k obecnému rozhlasu, aby sme ďalej mohli občanom spríjemňovať chvíle pri jeho počúvaní.

Pripravili sme si krásne pásmo na uvítanie detí do života. S veľkou chuťou sa zúčastňujeme tejto akcie, na ktorej úprimne víťame medzi nami našich nových, mladých kamarátov.

Obecný úrad a naša škola už nejaké obdobie pripravujú spoločný program ku Dňu matiek. Bez detí by táto oslava nemala správny cveng. Naše deti občas majú väčšiu slávu ako profesionáli.

Tvorivé dielne so seniormi

Tvorivé dielne so seniormi

Máme ešte ďalšie babky a dedkov, s ktorými sa stretávame a radi s nimi trávimy spoločné chvíle. Pozdravujeme vás, obyvatelia Domova dôchodcov a domova sociálnych služieb Hron v Dubovej. Neraz nás neodradí ani vzdialenosť medzi nami, radi medzi vás prichádzame. Veríme, že cez najkrajšie sviatky v roku si aspoň na chvíľku na nás spomeniete. My sa cez sviatky vyguluujeme, vysánkujeme a v novom roku sa na vás tešíme.

9. ročník Olympiády zo slovenského jazyka a literatúry

Týždeň zdravej výživy

Máme za sebou jeseň a v jeseni sme pozdravili jubilantov aj jednotu dôchodcov z našej obce. Každoročne dve veľmi pekné, citovo bohaté vystúpenia našich detí. Neraz sa vám pri našich básňach lesknú oči. Nebojte sa, aj my máme hrču v krku. Aj vám všetkým krásne sviatky, aby sme sa o rok stretli zas.

Milý náš zriaďovateľ – Obecný úrad Nemecká, ďakujeme za príležitosti, ktoré nám vytvárate a spolu tak robíme z našich detí bohaté osobnosti, bohaté na emócie, na zážitky. A o tomto to vlastne je, o našej spolupráci. Ďakujeme. Krásne sviatky z úprinného srdca želajú

*zamestnanci Základnej školy
s materskou školou Nemecká*

Branno-športový deň

Malí novinári

Od začiatku školského roka sa v našej škole stretávame dvakrát týždenne na novinársko-čitateľskom krúžku. V schopnostiach sa tu zdokonaľuje 12 usilovných žiakov. Schádzame sa v priestoroch školskej knižnice, kde máme vytvorené vhodné podmienky na našu prácu a tvorivé nápady.

Novinársko-čitateľský krúžok v školskej knižnici

Prvoradým cieľom krúžku je hrovou formou podporiť záujem detí o čítanie a pomôcť im získať správne čitateľské návyky, vzťah ku knihám a knižnici. Deti sa naučia čítať s porozumením a oboznámia sa s vhodnou detskou literatúrou, spisovateľmi a ilustrátormi. Priblížia si novinársku prácu a následne sa zdokonaľia v tvorbe písomných žánrov.

Práca v krúžku je tvorivá a pútavá. Za krátky čas jeho existencie sme prispeli do školského časopisu, pripravili sme rôzne aktivity pri príležitosti súťaže o najzaujímavejšie podujatie v školskej knižnici, vytvorili sme rozhlasovú reláciu v školskom rozhlase. V tomto školskom roku plánujeme spoločné čítanie so seniormi stacionára a Domova dôchodcov a domova sociálnych služieb Hron. Naše čitateľské schopnosti predvedieme aj malým „škôľkarikom“, ktorých oboznámime so školskou knižnicou a činnosťou nášho krúžku. V pláne máme množstvo aktivít, ktoré odprezentujeme v našom školskom časopise, a naša snaha bude smerovať aj k zverejneniu príspevkov v obecných novinách.

Jana Šagátová

Október v našej materskej škole

*„Je miesto na zemi, ktoré mám veľmi rada.
A viete prečo? Býva tam moja mama.
Mama, otec, dedko, babka, celá moja rodinka.
Tí ma učia od malička, kde je moja dedinka.“*

Toto je jedna z básní, ktoré odzneli na besiedke venovanej starým rodičom pri príležitosti mesiaca úcty k starším, ktorý si rok čo rok pripomínáme aj v našej materskej škole. Deti vo svojich triedach vystúpili s krátkym programom, ktorý bol zhrnutím toho, čo sa počas dvoch mesiacov v škôlke naučili. A bolo toho dosť.

Slzička, ktorá sa občas skotúľala starkému či starkej po tvári, bola dôkazom, že sú na svoje vnúčatka právom hrdí. Radosť sa zdvojnásobila aj odovzdávaním nádherných darčiekov – svietnikov a obrázkov – vyrobených za pomoci pani učiteľiek, no predovšetkým z lásky a úcty k svojim najbližším.

Potom sa starí rodičia premenili spolu so svojimi vnúčatkami na malých umelcov a spoločne s nimi vytvorili zaujímavé vecičky z darov matky prírody, ktorými ozvláštnili jesennú atmosféru v materskej škole.

Zuzana Lokšová

Lampiónový sprievod

V jeden jesenný piatkový večer sme si dali stretnutie s našimi malými aj veľkými deťmi, aby sme sa potešili prechádzkou po večerných uliciach našej obce. Bolo to 28. októbra, keď sme absolvovali druhý ročník lampiónového sprievodu. Smeroval od pamätníka v dedine cez železničnú stanicu, Školskou ulicou a tajomným lesíkom popod školu, kde nás vítali vyrezávané tekvice, ktoré nám svietili na cestu a sprevádzali nás až ku vchodu

do telocvične. V telocvični boli pripravené pre staršie deti rôzne športové aktivity. Deti si vyskúšali zručnosť hádzaním loptičky do koša, triafaním flórbalovou hokejkou do brány či zhodením čo najväčšieho počtu plechoviek. Zaujímavá bola aj „pavúčia“ sieť, ktorú deti hravo zvládli. Vyskúšali si silu v pretahovaní lanom a zabavili sa aj pri hre Twister.

Tie najmenšie deti sa vyšantili pri preliezaní cez prekážky, v bazéne naplnenom loptičkami, spúšťali sa na kĺzačke, pohojdali na hojdačkách psíčkoch a povozili na odrážadlách a kolobežkách.

V priebehu večera sa občerstvili sladkosťami a čajíkom. Odmeňovanou im tentoraz bola zdravá výživa v podobe ovocného jogurtu.

Dúfame, že sme spolu prežili krásny podvečer. Aktivity detí aspoň trochu unavili a určite zaspali plné dobrých dojmov a pekných zážitkov. Veď čo môže byť krajšie ako úsmev a radosť v očiach detí.

Podakovanie patrí materskej škole, ochotným rodičom za požičané veci, potrebné na zrealizovanie detských aktivít, ale i všetkým, čo priložili ruku k dielu. Tohtoročná vysoká účasť nás teší, lebo dáva zmysel našej práci a je signálom, že v podobných aktivitách môžeme pokračovať ďalej.

Dana Klincová

Zrodilo sa svetlo

V sobotu 26. novembra, v predvečer prvej adventnej nedele, sa uskutočnil v našom kostole sv. Mikuláša v Dubovej jedinečný koncert pod názvom Zrodilo sa svetlo. V podaní koncertného speváka Maroša Banga odzneli skladby ako Ave Maria, Zbor Židov od G. Verdiho a iné krásne melódie ospevujúce život, pokoj a božskú lásku. Sprievodný konferans patril manželke hlavného protagonistu, ktorá do každého slova vložila kúsok spomienok z ich života a niekoľko modlitieb a podakovaní za všetko krásne, čo človek v živote má. Celý koncert sa niesol vo veľmi príjemnej a pokojnej atmosfére, ktorú unikátnym spôsobom zintímnilo osvetlenie kostola.

Nezabudnuteľný, jedinečný, krásny... Taký bol koncert Maroša Banga. Z jeho spevu išla obrovská sila a energia aj napriek hendikepu, s ktorým celý život musí bojovať. Aj vďaka tomu, ale najmä vďaka jeho obrovskému srdcu a talentu sme mohli aj u nás prežiť neopakovateľný koncert, aký sa len tak nevidí. Len je veľká škoda, že tých uší, čo mohli počúvať, a tých rúk, čo mohli tleskať, nebolo ešte viac.

Farebné fotografie z koncertu si môžete pozrieť na našej facebookovej stránke „Novinky spod Hradiska“.

Zuzana Kováčová

A prišiel aj Mikuláš

Svätý Mikuláš je od nepamäti patrón našej farnosti. Za života bol známy tým, že pomáhal biednym ľuďom okolo seba. Z tejto jeho vlastnosti vznikla tradícia obdarúvania v deň jeho sviatku.

V nedeľu 4. decembra sme Mikuláša privítali v dedine, kde slávnostne zapálil vianočný stromček i vianočné ozdoby. Po privítaní krásnou pesničkou, ktorú mu zaspievala Timea Košťalová, a po recitácii básničky od Emky Dunajskej a Zuzky Šrotovej nás Mikuláš pozval do kultúrneho domu, kde mal pripravené balíčky.

V úvode ho privítali básničkami Adrianka a Peter Kobzošovci. Potom sa dostali k slovu aj ostatné deti. Skoro každé malo pripravené básničku alebo pesničku. Iné obdarovali Mikuláša aspoň úsmevom, ale našli sa aj také detičky, čo ho privítali plačom. Mikuláš ich milo pohladkal a balíček odovzdal. Na záver sa deti Mikulášovi podakovali a poprosili ho, aby o rok prišiel zas.

Pánovi Mariánovi Halgašovi ďakujeme za poskytnutie „mikulášskeho taxíka“.

Dana Klincová

Jeseň v domove dôchodcov

Desiatky krajín celého sveta si aj tento rok pripomenuli Svetový deň Alzheimerovej choroby. Viacerí odborníci označujú chorobu za tichú epidémiu ľudstva. Začína nenápadne, no pomaly sa rozvíja a postupne človeka oberá o to najcennejšie – schopnosť myslieť, orientovať sa a postarať sa sám o seba.

Čo prežíva človek s Alzheimerovou chorobou a demenciou? Ako sa cíti niekto, kto sa nemôže na seba spoľahnúť, pretože si nepamätá, čo práve chcel urobiť, na čom sa dohodol so svojimi najbližšími? Ako môže pomôcť postihnutému verejnosť a príbuzní? O tomto všetkom nám do DD a DSS HRON prišli porozprávať zamestnankyne Špecializovaného zariadenia Tereza z Hronca.

V októbri sme pripravili pre prijímateľov sociálnej služby Akadémiu európskeho seniora. V rámci nej sme si spoločne so študentkami Súkromnej pedagogickej a sociálnej akadémie EBG z Brezna pripomenuli spevom i tradičným oblečením Svetový deň vidieckych žien. Medzinárodný deň zborového spevu sme oslávili spevom so seniormi z Denného centra Prameň z Brezna. Spevom sme si spríjemnili aj Medzinárodný deň hudby za účasti

žiacov Základnej umeleckej školy z Valaskej. Hudba a spev nepoznajú hranice, ale, naopak, spájajú všetkých ľudí, zabíjajú smútok a mažú každodenné starosti. Pracovníčky Správy Národného parku Nízke Tatry si pripravili zaujímavú besedu pri príležitosti Medzinárodného dňa stromov. V kronike nám zanechali krásne pranie, aby sme boli ako tie stromy: zdraví ako

buky, mocní ako duby, voňaví ako smrek a známi ako lipa. Krásy jesene sme si priniesli aj do obývačky a spoločne sme tvorili obrázky z jesenných listov. Akadémiu európskeho seniora sme ukončili Dňom krásy. Kozmetičky zaučili naše prijímateľky sociálnej služby do starostlivosti o pleť. V novembri uplynulo 15 rokov od otvorenia nášho domova. Prijímateľia sociálnej služby a zamestnanci si spoločne zaspomínali a premerali cestu, ktorú sme prešli. V pamäti sa vynorilo

nespočetné množstvo významných udalostí, úspechov, všedných i slávnostných okamihov, no i veľa starostí a prekážok, ktoré sme spolu museli prekonať. Osláviť spoločne s nami prišli aj vzácní hostia. Za zriaďovateľa, ktorým je Banskobystrický samosprávny kraj, to bola Ing. Jana Nehézová, vedúca oddelenia sociálnych služieb a zdravotníctva, ďalej starosta obce

Nemecká Branislav Čižmárik a kolegyňa, ktorá bola pri začiatkoch zariadenia, dnes riaditeľka DD a DSS Sénium v Banskej Bystrici PhDr. Janka Dupáková. „Nech každý deň je pre nás slávnostný a úsmev nevymizne z pier radostný, zdravie nech nám slúži ešte dlhé roky, šťastné nech sú všetky naše ďalšie kroky“. Tento vínš sme venovali jubilantovi, Domovu dôchodcov a domovu sociálnych služieb Hron. Nech sa mu darí aj v nasledujúcich rokoch. Nech naďalej poskytuje kvalitné

sociálne služby tým, ktorých zdobí striebro šedín, vypracovaná ruka, ale aj veľká múdrosť, obdiv okolia i obrovské skúsenosti. Títo všetci chcú len málo. Aby ich niekto počúval, chcú mať pocit potreby pre druhého, mať priateľa nablízku, pomocnú ruku a svoj kútik, kde ich každý rešpektuje.

Margita Šurábová

Viete, prečo má mandarínka mesiačiky?

(Slávnosť sv. Mikuláša vo farskom kostole)

■ Svätý biskup Mikuláš je patrónom nášho chrámu aj celej farnosti od jej založenia. Prvú zmienku o jej existencii máme už zo 14. storočia. Spomína sa pod názvom „parochia s. Nicolai de iuxta Gron“, teda ako farnosť sv. Mikuláša pri Hrone alebo nad Hronom.

Na pozvanie nášho pána farára sa 6. decembra na večernej slávnosti vo farskom kostole zúčastnili aj hostia – kňazi z farností breznianskeho dekanátu. Kazateľom bol Arcadius Piekut z Predajnej, svätú omšu ďalej koncebrovali Jozef Píra z Pohronskej Polhory a ThDr. Ján Kunderík z Michalovej. Kňaz z rehole palotínov A. Piekut sa v kázni prihovril najmä deťom, ktoré mávajú z tohto sviatku – najmä kvôli darčekom – najväčšiu radosť. Po skončení bohoslužby sa v kostole na ich radosť objavil aj „živý“ Mikuláš.

Silné myšlienky z kázne zarezonovali aj v ušiach dospelých. Viete, prečo má mandarínka mesiačiky? Aby ste sa s ňou po olúpaní mohli ľahko podeliť.

A viete, prečo sa jablko na mesiačiky rozdeliť nedá? Aby ste ho mohli darovať celé.

Martin Lokša

Kňazská rekolekcia a naša farnosť

Pravidelné stretnutia katolíckych kňazov so svojím biskupom sa u nás nazývajú kňazské rekolekcie. Konajú sa obyčajne vždy v niektorej z farností a sú spojené so slúžením spoločnej svätej omše, najčastejšie v príslušnom farskom kostole. Naša farnosť bola miestom takéhoto stretnutia v pondelok 7. novembra. Zúčastnili sa jej kňazi breznianskeho dekanátu spolu s Mons. Stanislavom Stolárikom, rožňavským biskupom (na obr.). V dopoludňajších hodinách slúžil spolu s nimi omšu v našom farskom kostole, počas ktorej sa v kázni prihovril aj prítomným veriacim. Bola to jeho prvá návšteva v nemečianskej farnosti. Do úradu sídelného rožňavského biskupa bol menovaný pápežom Františkom v marci minulého roka.

A na záver ešte malý výlet do histórie. Naša farnosť v Dubovej bola od počiatku súčasťou ostrihomského arcibiskupstva, do ktorého patrila aj veľká časť slovenského územia. Na podnet cisárovnej Márie Terézie pápež v roku 1776 vyčlenil z tohto obrovského územia niekoľko menších biskupstiev, medzi ktorými bolo aj Banskobystrické biskupstvo.

K premenovaniu na farnosť Nemecká došlo až po roku 1961, teda po zlúčení Dubovej a Nemeckej do jednej obce. V Banskobystrickej diecéze bola naša farnosť až do roku 2008, kedy prebehli zmeny v cirkevnom usporiadaní Slovenska. Nemecká bola ako súčasť breznianskeho dekanátu začlenená do biskupstva v Rožňave. Je zároveň najzápadnejšie položenou farnosťou na Horehroní, ktorá podlieha právomociam rožňavského biskupa. Susedná farnosť Brusno zostala po spomínaných zmenách v roku 2008 súčasťou Banskobystrickej diecézy.

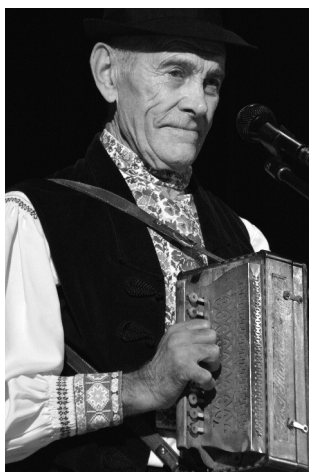
Martin Lokša

Festival heligonkárov v Brezne

Heligónka – inak nazývaná aj gombičková harmonika – nepatrí medzi staré ľudové hudobné nástroje. Na Slovensku sa začala rozširovať len od konca 19. storočia. V ľudovom prostredí postupne nahrádzala gajdy, ktoré boli v minulosti oveľa rozšírenejšie ako dnes. V súčasnej dobe expanzívnej hudobnej produkcie si len ťažko vieme predstaviť, že pred vyše 100 rokmi sa kompletná ľudová muzika na svadbe považovala za veľký luxus, ktorý si mohli dovoliť len bohatšie rodiny. Svadby a dedinské tančovačky sa bežne odbavovali pri gajdách a neskôr často aj pri heligónke. Tá sa najprv udomácnila na Záhorí a postupne si našla pevné miesto v regióne Terchovej, na Podpoľaní aj v iných oblastiach Slovenska.

Tohto roku sa už po šestnástykrát uskutočnil v Brezne festival venovaný tomuto nástroju a jeho interpretom pod názvom Podstavekova heligónka. Mestský dom kultúry v Brezne bol 12. novembra – tak ako každý rok – naplnený do posledného miesta. Záujem o toto podujatie potvrdzuje aj fakt, že zohnať vstupenky býva každoročný problém, pretože v predpredaji sa rozchytajú raz-dva. Svedčí to

o tom, že heligónka má aj na Horehroní veľa priaznivcov. V tohtoročnom programe, ktorý bol venovaný 85-ročnému heligonkárovi Antonovi Bendíkovi z Hrušova, sa predstavili skúsení muzikanti, ale aj začiatočníci a detskí interpreti. S heligonkárom Richardom Datkom z Valaskej s regrútskymi piesňami spoluúčinkovali aj chlapi z našej folklórnej skupiny Čierťaž. Autorom fotografií je Peter Berčík z Brezna, hlavný organizátor festivalu.

Martin Lokša

Čierťaž na Šajbe

Na začiatku decembra sa každoročne roztrhne vrece s adventnými, predvianočnými či vianočnými kultúrnymi podujatiami, koncertmi, jarmokmi a kadečím možným. My, členovia folklórneho zoskupenia Čierťaž, sme v tomto čase nadviazali spoluprácu s folklórnou skupinou Šajbani zo Strelník. Už v októbri sme sa dohodli, že pred Vianocami zrealizujeme spoločné vystúpenie. Vec sa nám podarila, a tak sme sa v sobotu 17. decembra ocitli na Šajbe. Privítal nás zrekonštruovaný kultúrny dom s útulnou vykúrenou sálou. Hodinu vopred sme si s domácimi folkloristami upresnili scenár, čo-to preskúšali a o 16.00 sa mohol začať program. Bol zostavený z jesenných, predvianočných a vianočných zvykoslovných obrázkov. Šajbianske dievčatá vystúpili s čarovaním na Ondreja, ženy s koledami a Šajbani

predviedli betlehemcov. My sme do programu zaradili regrútske piesne, vianočné koledy a vinše, štefanskú zábavu a hru o svätej Dorote. Nesmiem zabudnúť na tri naše najmenšie speváčky, ktoré prvýkrát vystúpili s trojkráľovou koledou. Na záver sme vybrali spoločnú pieseň Narodil sa Kristus Pán, ktorú šajbianski evanjelici spievajú podobne ako my u nás. Odchádzali sme s dobrým pocitom. Mohli sme prispieť k vytvoreniu príjemnej atmosféry v kultúrnom dome a zdalo sa nám, že návštevníci podujatia to ocenili. Možno sa nám o rok podarí spolu s folklórnou skupinou Šajbani niečo podobné zrealizovať u nás v Nemeckej.

Martin Lokša

Filmovačka

(Hra o sv. Dorote)

Nedeľa 4. decembra bola pre niektorých členov našej folklórnej skupiny Čierťaž dosť náročná. Od poludnia do večera sa zúčastnili natáčania filmovej reportáže, ktorej témou bola hra o sv. Dorote.

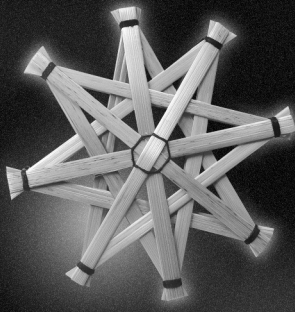
Hra sa do polovice 20. storočia hrávala v neďalekom Jasení. Jej predvážatelia chodili počas celého vianočného obdobia z domu do domu podobne ako betlehemci. Okrem Jasenia navštevovali často aj okolité obce, napríklad i Nemeckú. Pred niekoľkými rokmi sa Čierťaž pokúsila hru obnoviť. Niekoľkokrát som v Jasení navštívil Annu Miklianovú, učiteľku na penzii, ktorá sa veľmi ochotne podelila so svojimi spomienkami, naspievala mi pesničky z hry a pokúsili sme sa zrekonštruovať aj hovorené texty. Keďže sa „Dorotka“ už asi 70 rokov nehráva, museli sme si troška pomôcť variantom tejto hry z Hriňovej, ktorý je živý dodnes.

Dej je založený na protiklade dobra a zla, nevinnosti a krutosti, vernosti a vierolomnosti. Vychádza z príbehu kresťanskej panny a mučienice Doroty, ktorá žila koncom 3. storočia v Kapadócií. Oblasť v tom období ovládali Rimania a keďže sa Dorota odmietla vydať a obetovať pohanským bohom, bola mučená a nakoniec rímskou mocou aj statá.

V našej hre vystupuje päť postáv. Okrem panny Doroty je to kráľ Fabrícus, ktorý sa uchádza o jej ruku, a Teofil, kráľov pobočník. Ďalej je to kat a napokon čert, ktorý neľútostného kráľa vezme do pekla.

Filmovanie bolo skúškou našej výdrže a trpezlivosti, no nakoniec sme ho pod vedením televízneho štábu zdarma dotiahli do konca. Sme radi, že sme prispeli k zdokumentovaniu tejto vianočnej obchôdzky. Rozhlas a televízia Slovenska naplánovala odvysielanie reportáže dňa 15. januára 2017 v relácii Slovensko v obrazoch. Škoda, že pani učiteľka Miklianová už medzi nami nie je. Možnože sa na výsledok našej spolupráce bude pozeráť zhora.

Martin Lokša

Vianoce
v čipkárskych obciach
nielen pre učiteľov

Martin Lokša

Zašla hviezda na kraj sveta

Občianske združenie Čierťaž Nemecká oznamuje,
že kniha o predvianočných a vianočných tradíciách
Zašla hviezda na kraj sveta
 je stále v predaji za výhodnú sumu 10 €
 u riaditeľa združenia Martina Lokšu
 (telefón 0918 591 847)

Nemečianske Záhronie

Nemecká, Dubová aj Zámotie, ktoré ako miestne časti tvoria dokopy našu obec, boli pôvodne samostatnými dedinami. Každá z nich sa v minulosti členila na ešte menšie celky. V Dubovej a Zámotí to bol horný a dolný koniec. Nemecká pozostávala z častí, ktoré viac-menej tvorili samostatné ulice s neoficiálnymi názvami ako napríklad Dedina, Ulica či Záhronie. Po druhej svetovej vojne pribudli nové obývané časti, ktoré tiež dostali svoje polooficiálne či neoficiálne názvy, najmä dubovská Kolónia či Kórea.

Kráľovná Alžbeta Habsburská
(1409 – 1442)

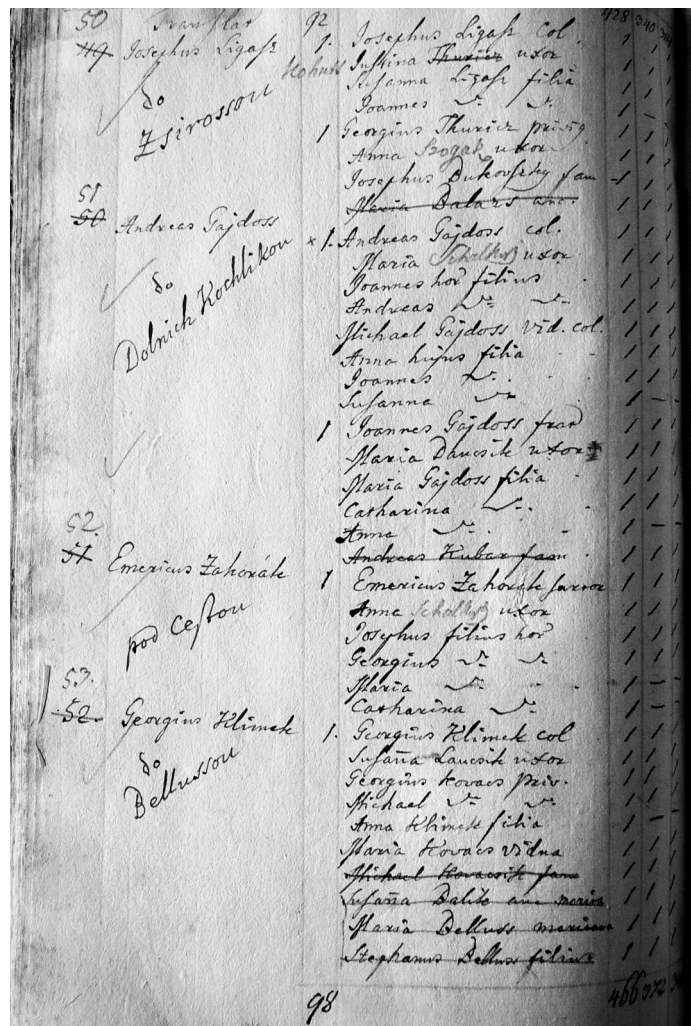
S využitím zachovaných historických prameňov a informácií od starších pamätníkov si dnes priblížime nemečianske Záhronie. Je to jedna z najstarších častí obce. O tom, že bola osídlená už v 15. storočí, svedčí listina kráľovnej Alžbety, vdovy po kráľovi Albrechtovi Habsburskom. Tá v roku 1441 darovala celé Lupčianske panstvo kapitánovi hradu Gregorovi Korbavskému, ktorý bol pre svoj chorvátsky pôvod nazývaný Horváth. V tejto stredovekej listine sú vymenované všetky poddanské obce, ktoré

panstvo spravovalo. V ich zozname sa medzi osadou Dubowa (Dubová) a Nywiska Wes (Nemecká) nachádza názov Sagronye. To svedčí o tom, že Záhronie bolo v tomto období samostatnou sídelnou jednotkou. Jeho samostatnosť bola len dočasná. Budínska kapitula vydala v roku 1455, teda o 14 rokov neskôr, listinu, ktorou potvrdila rod Horváthovcov ako nových majiteľov panstva. V nej sa Záhronie medzi ostatnými obcami už nespomína. V listine z roku 1470 sa však táto lokalita znovu uvádza ako samostatná osada pod názvom Zahronca.

O dôvodoch, prečo sa Záhronie uvádzalo ako samostatné sídlo, sa môžeme len domnievať. Predpokladajme, že ani v stredoveku nebolo od centra obce veľmi vzdialené, naopak, mohli by sme povedať, že ležalo doslova na dohodenie kameňom. Jedinou prekážkou mohol byť Hron. Ktovie, či bol v stredoveku prechod cezeň v týchto miestach zabezpečený mostom. Možno tu mosta ani nebolo alebo stál inde. Podľa zachovaných historických prameňov bolo Záhronie od 16. storočia už pevnou súčasťou obce. V roku 1822 spísal vtedajší dubovský farár Michal Fodor zoznam obyvateľov celej farnosti. Podobné spisy z tohto obdobia sa nazývali „súpis duší“ (latinsky „conscriptio animarum“). Keďže išlo o úradný súpis pre potreby katolíckej cirkvi, sú v ňom zachytení len katolíci. Obyvatelia Záhronia, ktorých bolo spolu okolo stovky, žili pravdepodobne v 10 domoch. Skoro všetky mali aj osobitné prímená. Prvým bol zrejme dom s prezývkou do Červíkov (žili v ňom Bacúrovci a Kováčovci), ďalší dom bez osobitného pomenovania obývali Daučíkovci. Nasledovali usadlosti do Kochlíkov (Kalinovci, Gajdošovci a Luptákovci) a do Soviakov (Žiakovci a Šušovci), v ďalšom dome žili Kohútovci. Nasledujúce usadlosti niesli prímená do Mekých (priezviská Čižmár, Záhorec, Lupták, Beluš), do Žirošov (Ligasovci a Turicovci), do Dolných Kochlíkov (Gajdošovci) a do Belušov (Klimekovi a Kováčovci). Posledný dom s bližším určením

pod Cestou obývala rodina krajčira Zahoráka. Bol to pravdepodobne jediný dom na ľavej strane ulice.

V roku 1869 prebehlo v Uhorsku celokrajinské sčítanie ľudu. Medzi obyvateľmi Záhronia v sčítacích hárkoch pribudli napr. Chamkovci, Komiskovci či Sojakovci. Najfrekvencovanejšie priezviská v ulici boli Klimek, Šuša a Čižmár. Rodiny ich nositeľov patrili podľa počtu hospodárskych zvierat a vlastníctva konských a volských záprahov k zámožnejším roľníkom. Ich nájomníkmi boli aj niektorí želiari, teda chudobnejší obyvatelia bez vlastného domu, ktorí sa živili nádeňníckou prácou. Chlapi z rodín Daučík, Čižmár a Gajdoš boli samostatnými trhovými obchodníkmi-čipkármi. Niektorých chudobnejších mužov zamestnávali nemečianski čipkári ako kupeckých pomocníkov. Takto sa obchodovaniu priúčali a privyrábali si aj mnohí menší chlapi a slobodní mládenci, a to rovnako z chudobnejších, ako

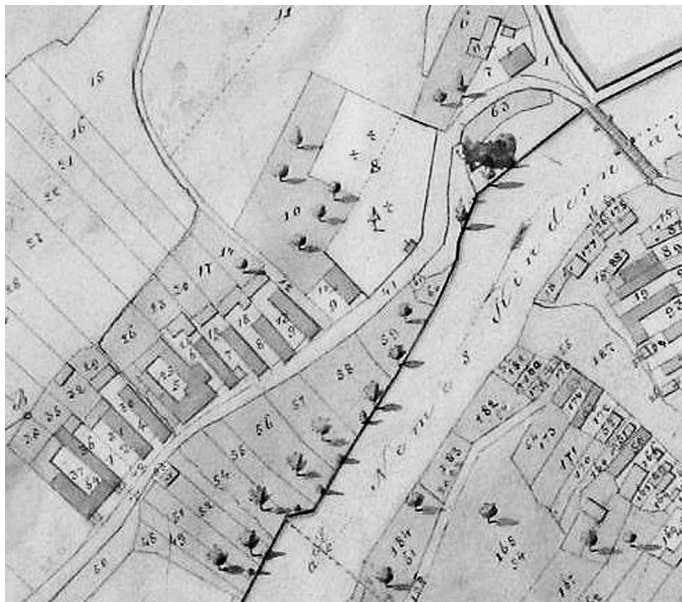
Súpis duší dubovskej farnosti z roku 1822

aj z bohatších rodín. V súpise by sme dokopy všetkých čipkárskych pomocníkov narátali na celom Záhroní viac ako desať. Napokon na tom najnižšom stupienku stáli gazdovskí sluhovia, slúžky a pastieri. Slúžili za ročný plat a často pochádzali z iných obcí – z Ráztoky, Moštenice, Priechoda, Valaskej, ale aj Závadky či Liptovskej Lúžnej.

Ako Záhronie vyzeralo v 2. polovici 19. storočia, o tom nám pomerne presný obraz ponúka katastrálna mapa Nemeckej z roku 1872. Poniže cintorína bolo na pravej strane hradskej cesty postavených 9 usadlostí. Všetky boli murované z kameňa

s drevenými hospodárskymi staviskami. Na ľavej strane pod cestou je na mape zakreslená jediná maličká drevenička. Na mape je pod cintorínom zakreslená aj murovaná budova hostinca a powyše nej niekoľko dreveníc na pravej strane potoka. Tieto domy boli takisto súčasťou Záhronia, nakoľko sa však postupne sformovali do osobitnej ulice (v súčasnosti Partizánskej, v 1. polovici 20. storočia neoficiálne *Cigánskej*), zmienime sa o nej inokedy.

Náš historický výlet na nemečianske Záhronie ukončíme jeho opisom v 1. polovici 20. storočia. Budeme vychádzať najmä zo spomienok Ladislava Klimeka, záhrončianskeho obyvateľa a rodáka. Obyvatelia sa nazývali *Záhrončani* alebo *Záhronci* a v rámci obce tvorili relatívne samostatnú komunitu. Osídlenie ulice bolo aj v tomto období sústredené najmä na jej pravú stranu. Prvý dom za cintorínom mal meno *do Horárov*. Jeho

Záhronie na mape z roku 1872

Ulica v polovici 20. stor., vpravo Kochulovie dom

obyvatelia boli zväčša prisťahovalci, pretože išlo o rodiny štátnych horárov, ktorí sa raz za čas na tomto poste vymenili. V spomenutom období to boli rodiny Chladných, neskôr Majerovcov. Poniže horárskeho dvora sa aj vtedy vinula cestička, ktorá z hradskej doprava viedla na lúky Za Poliakovom a na Štefánku. Prvý dom za ňou s prímenom *do Červíkov* patril rodine Jána Čižmára, ktorý sa zaoberal stolárskym remeslom. Nasledujúci dom niesol prezývku *do Kochulov*. V 19. storočí

v ňom vraj bola výčap. V medzivojnovom období bol vlastníkom domu Béla Širgel, majiteľ krčmy v Dubovej.

Ďalšie dva domy stáli na spoločnom dvore, ktorý mal prezývku *do Soviakov*. Prvý z nich už nestojí a obývala ho už dobre vyše 100 rokov rodina Šušovcov. Bol to tzv. dlhý dom s tromi domácnosťami. K prostredným Šušovcom sa inak volalo aj *do Vetrov*. A keďže zadný Šuša mal manželku zo Sv. Ondreja, volalo sa k nim *k Ondrejky*. Druhý dom v tomto dvore ešte ako-tak stojí. Bol tiež majetkom Šušovcov, ktorí ho dočasne prenajímali rodinám bez prístrešia. Donedávna bol jeho posledným obyvateľom Miro Jankej.

Poniže *Soviakovie* dvora stál *Kohútovie* dom. Dnes stojí už len jeho predná časť s gangom. Od nepamäti v ňom bývali obyvatelia s týmto priezviskom. Pôvodne mal dve bývania. Vzadu bývali Beňušovci a vpredu spomínaní Kohútovci. V tomto dome možno hľadať prapôvod všetkých Kohútovcov, bývajúcich v Nemeckej, Dubovej aj na okolitých dedinách. Istého času v ňom podľa spomienok starých ľudí bývalo až 25 ľudí. Bol tu dlho zachovaný starosvetký *hiart*, teda kozub s otvoreným ohniskom, a v prednej izbe veľká pec, na ktorej sa vraj vyspali aj traja dospelí chlapi. O početnosti kohútovskej rodiny svedčí stará riekanka:

*U Kohútov tri nevesty,
každá varí sebe jesti.
Jedna buchty, druhá kluchty,
tretá trepe do kapusty.*

Poniže Kohútovcov stála dnes už neexistujúca gazdovská usadlosť Čižmárovcov s prezývkou *do Balážov*. Ešte donedávna stála jej hlavná obytná časť. Asi do polovice 20. storočia boli súčasťou usadlosti aj komory, ktoré boli s obytným traktom spojené suchou bránou. Bolo to akési centrum Záhronia, pretože pred domom bol veľký válov, do ktorého chodili obyvatelia celej ulice napájať počas celého roka dobytok. Poniže válova bola zrubená ohrada, kam chodili ženy plákať opraté šatstvo. Voda sem pritekala spod Havranej cez Záhumnia a strácala sa pod cestou v sade. Kopaná studňa na Záhroní nebola. Na pitnú vodu

sa chodilo ku žliabku pri hostinci, no aj priamo do hostinca, v ktorého pivnici vyvieral prameň.

Poniže *Balážov* doteraz stojí *Zajacovie* dom, v ktorom bývali pôvodne Peťkovci a v zadnej drevenej časti Plieštikovci. Nasledoval dom s prímenom *do Kochlíkov*, ktorý má dnes nadstavené poschodie. Bol pôvodne dlhou usadlosťou, ktorá pozostávala z troch domácností. Predok obývali Kohútovci, prostriedok Múkovci s prívlastkom *do Petrášov* a zadok Pančuškovci, ku

Ulica v polovici 20. stor., vľavo Balážovie dom

ktorým sa volalo *do Pekárov*. Podľa starých rozprávok sa tu kedysi mal piecť chlieb pre strážnu posádku na neďalekom Hradisku.

Prídomok *do horných Belušov* sa používal pre dva nasledujúce domčeky. Prvý z nich, ktorý dosiaľ stojí, obývali Klimekovci, ten poniže patrila Piestikovcom a je už niekoľko rokov zručaný. Nasledovalo gazdovstvo Klimekovcov *u dolných Belušov*. Malo, podobne ako bálažovská usadlosť, dve časti spojené suchou bránou, ktoré stoja dodnes. Posledným domom na pravej strane ulice bol až do polovice storočia dom Simanovcov so suchou

Ján Klimek od dolných Belušov s manželkou Amáliou (30. roky 20. stor.)

bránou a hospodárskymi staviskami. Je v súčasnosti zrekonštruovaný, hoci nie je trvale obývaný.

Na ľavej časti ulice nenájdeme ani dnes súvislejšiu zástavbu, v 1. polovici 20. storočia tu stálo päť viac-menej osamotených domov. Prvý z nich patrila čipkárskej rodine Kohútovcov. Tá sa ešte začiatkom storočia vystahovala do južného Uhorska a usadila sa v srbskom mestečku Palanka. Po zániku Rakúsko-Uhorska a ukončení vojny sa vrátila do Nemeckej a postavila si oproti cintorínu dom, ktorý dostal prezývku *do Palangov*.

Najmodernejším domom na Záhroní v zmieňovanom období bol dom Mihaliskovcov, postavený koncom 30. rokov oproti bálažovskej usadlosti. Ďalšie dva oveľa staršie a menšie domčeky dodnes existujú o niečo ďalej, tesne pod cestou. Oproti domu *u Kochlíkov* stojí rovnobežne s cestou dom, do ktorého sa volalo *do Izbičkov*, s pôvodnými obyvateľmi Peťkovcami. Hneď poniže neho, ale kolmo na cestu je orientovaný domček *u Koreňov*, v ktorom bývali Urbanovci.

Posledný dom, ktorý nám prichodí spomenúť nakoniec a ktorý už dávno nestojí, bola drevenička v ovocnej záhrade pod cestou. Volalo sa tam jednoducho *do Sadu* a dalo sa k nej dostať cestičkou medzi *Izbičkov* a *Koreňov* domom. Chlapci zo Záhronia ju volali *Belehemček*, lebo majitelia Hirkovci si ju aj s okolím vždy udržiavali vo vzornom poriadku.

Na prelome 19. a 20. storočia patrili k najväčším pozemkovým vlastníkom na Záhroní Čižmárovci *od Balážov*. Z tohto gazdovstva pochádzali aj nositelia priezviska Čižmár *u Červíkov* a aj majitelia hostinca pod cintorínom. Dalo by sa povedať, že prevažná väčšina obyvateľov ulice bola previazaná príbuzenskými vzťahmi. Okrem *Balážovcov* patrili k majetnejším gazdom aj Klimekovci *od dolných Belušov*. Obe gazdovstvá mali dostatok polí a lúk na to, aby okrem oviec a kráv mohli chovať aj kone a voly. Záprahy im neslúžili len na obhospodarovanie vlastnej pôdy, ale boli aj významným zdrojom príjmov. Furmačili aj pre ostatných roľníkov a najmä v zimnom období pracovali v lesoch či pri stavbách. Okrem gazdovského dvora v dedine vlastnili aj menšie hospodárstva v chotári obce, ktoré sa nazývali *štále*. V zimných mesiacoch sa tam choval mladý dobytok, ktorý sa cez leto pásol na holiach. Súčasťou dreveného *štálu* boli maš-tale, humno, senník a izbička pre sluhu, ktorý statok opatroval. *Balážovský štál* stál Za Poliakovom, vypálili ho nemeckí vojaci po potlačení SNP. Klimekovci mali štál na Štefánke.

V medzivojnovom období sa ešte viacerí *Záhronci* živili čipkárstvom. Chlapci z rodín Kohútovcov a Klimekovcov chodili ako pomocníci s obchodníkmi z Nemeckej, Dubovej aj Hornej

Lehoty. Samostatným čipkárom bol len František Mikloš *Zvrška*, ktorý sa *do horných Belušov* priženil z Brusna. Predával najmä kosa a železiarsky tovar.

Tvár obce sa jednoducho mení. I keď z médií často počujeme správy o svetovej finančnej kríze, nové domy napriek tomu pribúdajú. V súčasnosti sme svedkami toho, že im na to ani netreba veľa času, niekedy stačí pár dní. Staré domy odchádzajú do nenávratna pod kolesami buldozérova a inej búracej techniky. Keď pozerať na miesto, kde dom kedysi stál, vieme si vybaviť jeho podobu, akoby tam bol stále, akoby jeho duch nechcel odísť spolu

s ním. Ľudia kedysi verili, že každý dom má svojho ochrancu, ktorý ho stráži a chráni jeho obyvateľov. Tento duch domu býval pod prahom a súčasne načas sa zjavoval v podobe veľkého hada. Staré ustupuje novému, s tým sa musíme zmieriť ako s prirodzenou zákonitosťou. No keď v obci zmizne dom, najmä v myšliach starších sa prebudia nostalgické spomienky na jeho obyvateľov a na chvíle alebo roky, ktoré v jeho priestoroch prežili.

Martin Lokša

Ako ujčok Filovie utekal pred strigami

(Povešť)

■ O bosorkách sa dakedy na priadkach a páračkách kadečo povravelo. Zavše to boli také strašidelné veci, že mladšie dievčatá by boli radšej do rána priadli, ako neskoro večer vybehnúť z kúdelnej izby a potme ísť domov tmavou dedinou. Ulice, cesty a chodníčky bez osvetlenia, len lampášom sa dalo posvietiť. Jedna druhú radšej povyprevádzali a tá najsmelšia išla domov naostatok, sama.

Nevieme, odkiaľ brali strigy svoju moc. Mohli ňou uškodiť, ale aj pomôcť ľuďom, statku či úrode. Doktorí ľudia tvrdili, že bosorky svojimi čarami mohli uškodiť svojim nepriateľom a hnevnikom, ale samy sebe pomôcť nevedeli. Iní by zase odprisahali, že bosorky sa práve vďaka svojim čarám mali dobre, vždy im kravy dobre dojili a nikdy, ani v neúrodných rokoch, netrpeli biedu.

Lebo to veru neboli rozprávkové stareny, také, ktoré bývali hlboko v horách, nebodaj v domoch z medovníka či chalúpkach na strašej paprčke, ako by sa mnohí nazdali. V každej dedine bolo niekoľko žien s takouto bosoráckou mocou. A pomoci proti nim nebolo. Aj tetka Marka Zatkovie spomínala, že v Nemeckej boli dve-tri takéto ženy, ktorých sa vraj ľudia z dediny veľmi báli.

Bosorka nemohla uškodiť len tomu, kto ju odhalil. A to vôbec nebolo ľahké. Mohol sa na to odhodlať smelý chlap alebo mládenec, ktorý za dvanásť dní vystrúhal drevený stolček. Ale nie hocikedy! Do roboty sa musel chytiť 13. decembra, na Luciu, a dokončiť ju na Vianoce. Nesmel pritom použiť žiadny železný klinec a nôžky mohol poosádzať iba ak pomocou drevených cvíkov. Robotu si rozložil tak, aby každý deň niečo spravil a na Štedrý večer aby bol stolček hotový. Potom ho bolo treba zobrať na utiereň, ako dakedy volali polnočnú vianočnú omšu, a... Raz sa na to odhodlal aj ujčok Jožko Filovie z Nemeckej.

Filovie drevenička dodnes stojí skoro na samom vrchu ulice pod Hrbkom. Ľudia z dediny túto chudobnú ulicu prezývali zasratou. Denne sa po nej vyhánal statok z celej obce do paše a keďže vtedy v každom gazdovskom dvore chovali aspoň jednu-dve kravy, zo všetkých ulíc bývala práve táto najviac zalajnená. Chlapi u Filov či u Gonzorov bývali obecnými pastiermi. A tí bývali na bosorácke porábania zvlášť hákliví, lebo za zverené kravy, kozy či svine boli gazdom zodpovední. Ak sa statku v poli dačo zlé priťrafilo, ak kravy potratili mlieko, gazdovia vinu hľadali u pastierov. Možno aj preto sa Jožko Filovie na celú vec podujal.

Keď počas štedrej večere chrúmal cesnak, keď načieral do misky s opekancami, keď chlípal kyslú polievku, stále myslel na blížiacu sa polnoc. Hotový stolček, ktorý mal ukrytý v kôlni, bol aj trikrát skontrolovať, či ho tam čaká a či ho, nedajbož, niekto nevzal. Ťažké bolo vydržať tých pár hodín doma. Spev cigánskych kolied a detský džavot na ulici skoro nevnímal. A čo tých cigaretlov na gangu vyfajčil! „Ale mi potom v noci nebrhli, čo zase do rána nezaspím!“ hrešila ho z postele chorá mať.

Ledva dočkal jedenástu. Hriatej pálenky si tiež uhol viac ako obyčajne, na posmelenie. Poobúval kapce a s tým, že ešte odmietie sneh zo dvora, sa vytratil von. Stolček, taký celkom maličký, schoval pod kabát. Veď nemusia všetci vedieť, čo nesie a na čo

myslí. Pomaly vykročil dolu ulicou a na kríž-

nych cestách pri bachtárni odbočil do

Dubovej. Vonku ešte doznieval

spev a smiech mládeže, ded-

ina sa však pomaly ponárala

do posvätného ticha vianoč-

nej noci. Jožko sa naschvál

vliekol, len tak z nohy na no-

hu. Kde-tu ho niekto pred-

behol, kráčajúci takisto na

polnočnú utiereň do kostola.

Aj keď už doma nemohol

obsedieť, chcel prísť do kosto-

la medzi poslednými.

Vysvietený farský kostol,

stojaci v kopci na kraji dubov-

skej obce, zďaleka vítal kresťanov

z celej farnosti. Hore kaplániou, ako starí ľudia

volali cestičku do kostola popri škole, sa už ponáhľali Ráz-

točania, ktorí prichádzali najďalej a poväčšinou poslední. Ráz-

tocké ženy, ešte zadychčané, vstupovali jedna po druhej do

chrámu. Hneď vo dverách spustili ich vianočnú „hymnu“

K Ježiškovi, miláčkov, verné duše, spiechajte... Za nimi ako

tieň sa šuchol dnu aj ujčok Jožko. Kostol bol už preplnený na

prasknutie. Jeho miesto bolo na chóre, za organom, ale teraz sa

pichol pod chór, rovno pod točité drevené schody. Pri metlách

a iných potrebách na upratovanie kostola sa zatiaľ cítil

najbezpečnejšie. A bol blízko hlavných dverí – veď čo ak bude

treba z kostola šikovne diardiť von?

O polnoci zhrkotali zvonce pri sakristiových dverách. Organ

zahučal a celý kostol z plného hrdla začal úvodný spev Tebe sa

tahujeme... Omša sa začala. Jožko sa vytiahol spod chóra,

vybral spod kabáta stolček a sadol si hneď ku kostolným dve-

ram. Pozerá k oltáru – zatiaľ nič nevidí. Oči upiera na Mikuláša,

ktorý pozerá z oltárneho obrazu, kuká aj poza sochu Ježišovho

Božského Srdca a Pannu Máriu pod obrazom. Stále nič nevidí.

Posvätné čítania a kážeň ani nevníma. Ale cez pozdvihovanie –

vtedy sa to začalo. Okolo oltára sa začala tvoriť dáka hmľa.

Ujčok sa najprv nazdal, že to z kadidla... ale kýho otca! Okolo oltára sa z dymu začali vynárať kruhy. Také červené, ako keď sa zapalujú zore. Skúša ich rátať, len sa mu nedarí. Ohnivé čiary sa prelínajú. „Jedna, druhá, tretia... namojdušu, tri sú,“ vraví si v duchu vystrašený Jožko. Len vtedy ho riadny strach premkol, keď začal v opare rozoznávať ženské postavy. Oblečené boli dáko nezvykle, ale tváre, tie sa mu rozpoznal aj dali. Lebo ujčok Jožko dobre vedel, že cez polnočnú omšu sa všetky bosorky z farnosti majú zlietnuť k oltáru na oferu. Malo to vraj byť pokánie za ich bosorácke viny, mali vraj prísť takto prosiť o odpustenie. Jedna priletela na metle-škrabačke, čo sa ňou maštal vymetá, len namiesto brezových prútov mala oceľové. Druhá

vytiahla spod sukien drevené ohrablo a tretia omelo z čečiny, ktorým sa čistí pec pred sádzaním chleba. „Aha, Frgúlovie tetka, podľa zahnutého nosa ju poznám! A tamto tá štrbavá, to je stará Bahrovie, čo chodí vždy s otvorenými ústami, aj keď nič nevraví! Veď som ja vedel, že nebude taká svatá, ako sa robí! A tá zohnutá... basomže jej... a to je kerá?“

Bosorky ešte ani dobre nestihli zosadnúť, už zasekli svoje pohľady pod chór, kde sedel náš Jožko. Ony boli pre ostatných neviditeľné, preto si v plnom kostole nikoho nevšímali. Ale nášho Jožka, učupeného pod chórom, toho zbadali hneď. A hybaj za ním. Ten vyfrkol z kostola ako blesk, preskočil Kostolný potok a diardil do Nemeckej. Načrel do vrečka a vyhodil za chrbát za hrst maku. Lebo bosorky museli najprv všetko do posledného zrnka pozbierať, až tak mohli pokračovať v prenasledovaní. Urobil tak niekoľkokrát, ale keď bol blízko cieľa, vrečko bolo prázdne. Tie tri ho dobehli a už len teraz ho zobrali do parády! „Bohdaj teba zrádca metala z prieloha na prieloh! Zo sveta ťa znesieme!“ Jedna ho začala tĺcť ohrablom, druhá trhať a švihať oceľovou metlou a tretia ho chytila za hrdlo a len zadrhnúť a zadrhnúť! Z posledných síl sa im akoby zázrakom vytrhol. Cítil, že domov po dobrom nedobehne, a tak pred susedovie domom kričal: „Jozef, bratu, ak si z Boha, ratuj ma!“

Ujčok Klinčíkovie, aj to bol Jozef, vybehol von a vidí nášho Jožka, ako sa myká, trhá, oháňa. Zdrapil ho pod pazuchu a zavliekol domov. A náš Jožko kričí na brata: „Ludo! Ludo nedaj ma, veď ma majú roztrhať!“ Ten šikovne pustil oboch chlapov dnu. A ledva za sebou zaplesli dvere na pitvore, len počujú buchot, pleskot, škrabot. V dome nik nespál až do rána, všetci ostali bdiť a modliť sa. Lebo strigy okrem Jožka nevidel nik, ale hurhaj za dverami počuli všetci. Neustal, kým nezačalo svať. Takto sa bosorky, celé bez seba od zlosti, dobýjali do domu, hoci vedeli, že pod strechou ľuďom ublížiť nemôžu.

S východom slnka nečisté sily strácajú svoju moc, preto ženám neostávalo iné ako sa rozletieť domov. Lenže Jožkovi hádam aj do Starého roku trvalo, kým sa ako-tak zo všetkého spamätal. A potme vyjsť von – ani za svet! Mohli mu aj strechu nad hlavou zapáliť! Na vlastnej koži sa presvedčil, čo to znamená ťahať sa s bosorkami za prsty. Jeho trápenie ale zbytočné nebolo. Od tých čias sa kravám, ktoré na pastve opatroval, vodilo dobre a Filovie kozy mali mliečka dosť, kým Jožko Filovie nepobral na večnosť. Tajomstvo, čie tváre to vtedy o polnoci v kostole spoznal, si musel nechať pre seba. Žiadnu zo stríg nesmel nikomu vyzradiť, lebo sa bál, že by ho bola zadržla.

Ale dakomu to predsa len pred smrťou povedať musel, keď sa nám tento príbeh zachoval až dodnes. Veď tetka Zaťkovie, tá by si to všetko nebola len tak vymyslela.

Martin Lokša

Počas tohtoročných vianočných sviatkov sa aj v našej farnosti bude konať
22. ročník celoslovenskej koledníckej zbierky

Dobrá novina

Koledníci navštívia domácnosti v našej farnosti v období 25. – 28. decembra 2016.

Počas týchto dní deti koledami a vinšami zvestujú radostnú zvesť o narodení Krista. Vyzbierané finančné prostriedky sú určené na podporu rozvojových projektov v Afrike.

Ak chcete, aby aj vašu rodinu v tomto roku navštívili koledníci Dobrej noviny, môžete sa zapísať na formuláre vo farskom kostole v Dubovej.

Keď prišla železnica

Prinášame čitateľom pokračovanie článku o histórii železnice na Horehroní, ktorý sme uverejnili v minulom čísle. Čerpá najmä z dobových ohlasov v tlači, ktoré reagovali na túto novinku v našom regióne.

Príchod železnice do nášho regiónu bol prevratným fenoménom, ktorému venovala náležitú pozornosť aj vtedajšia tlač. Zaujímavé je prečítať si niektoré vtedy veľmi aktuálne informácie.

Noviny Svornosť 26. augusta 1873 napísali:

Prvý raz prišiel lokomotív (vlastne dva) po železničnej čiare Zvolen – Bystrickej dňa 24. t. m. Šťastlivo vykonal cestu svoju od Zvolena po Bystrický Banhof za poldruha hodiny, pričom bavenie sa na rozdielnych miestach dráhy asi pol hodiny času sprotrebovalo. Miestnosti staničné, ač práve pre publikum nie slobodne prístupné, boli predsa hŕňom obecnstva zaplnené, ktoré predpoludním o 11. hodine, došli tam s veľkým „eljen“ pozdraviť z dvoch lokomotívov, dvoch vozov s kamenným uhlím a jedného vaggóna pozostávajúci – malý cüg.

Na prelome 19. a 20. storočia v Banskej Bystrici vychádzali regionálne noviny v maďarskom jazyku pod názvom Besztercebánya és vidéke, ktoré, samozrejme, tiež informovali verejnosť o rozvíjajúcej sa železničnej doprave.

15. júna 1892 bola v Banskej Bystrici pre verejnosť sprístupnená malá železničná stanica „Svätý Ján“. Zaujímavosťou bolo, že Bystrica v tej dobe ešte stále mala ochranný múr postavený proti Turkom, a tak sa cestujúci mohli dostať do mesta len veľkou obchádzkou cez Hušták alebo severnou obchádzkou od mäsiarskej bašty.

V roku 1894 bola zavedená tlač reklamy na železničných cestovných lístkoch, ktorá priniesla železničiam čistý príjem 180 000 zlatých.

V roku 1896 cestoval vlakom do Vrútok bulharský monarcha Ferdinand. Odmietol však jazdu v luxusnom vozni. Vyštvrel sa na rušeň a takto cestoval až do Vrútok. Na jeho veľké prekvapenie rušňovodič Doleschall, ktorý ovládal šesť rečí, plynule

Výpravca Viktor Smieško na dubovskej železničnej stanici, ktorá mala ešte v medzivojnovom období názov Zámostie

hovoril aj po bulharsky. Bulharský panovník mu po ukončení cesty daroval zlatý kríž, krásne vreckové hodinky a 100 zlatých. Kuričovi daroval zlato v hodnote 30 zlatých.

Od 1. júna 1897 bolo zakázané používať pri odchode vlakov krátke zvonenie. Odchod vlaku bolo možné signalizovať už len hlasom alebo elektrickým zvončekom. V tom istom roku sa predávali zvony, ktoré boli umiestnené na štátnych železničných staniaciach. Veľké zvony sa predávali po 16 zlatých, malé staničné zvony po 6,50 zlatých.

V roku 1899 boli u štátnych železníc zavedené modré robotnícke obleky. V roku 1900 boli u Maďarských kráľovských železníc zavedené rovnošaty.

Od 1. augusta 1902 boli zavedené na trati Banská Bystrica – Podbrezová obmedzené spiatkové cestovné lístky. Boli jednoduché a dali sa kúpiť pre cestovanie II. a III. triedou. V novembri 1902 začalo vydávanie železničných poukázok so zľavou.

V decembri roku 1905 bolo oznámené, že vlak na trati Zvolen – Podbrezová bude premávať rýchlosťou 40 km za hodinu.

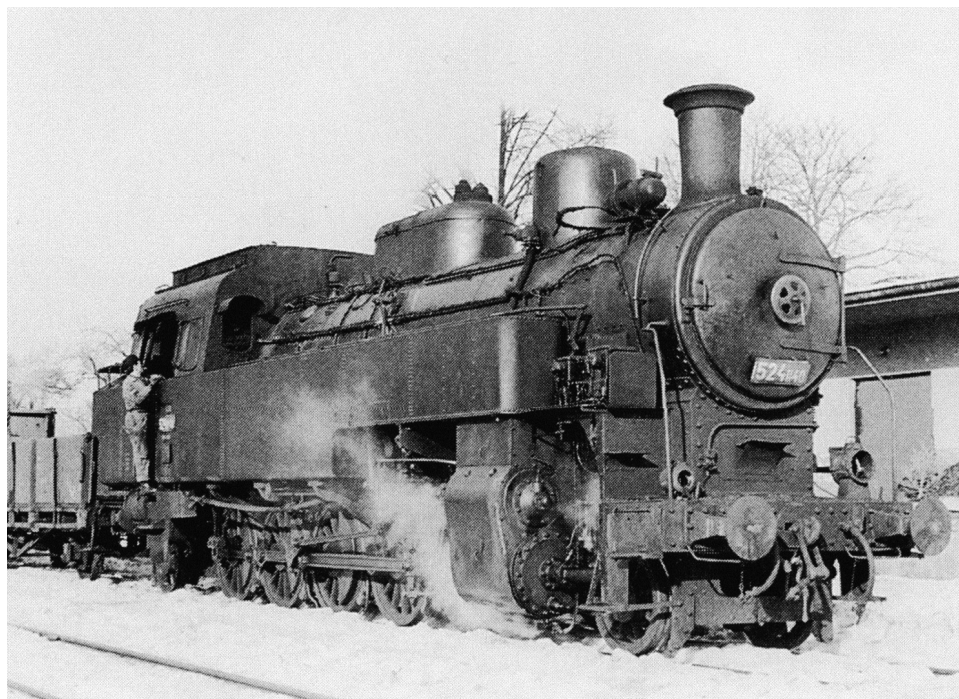
V roku 1907 bol podaný návrh na povinné nosenie služobných mečov pre úradníkov železníc.

Od 1. januára 1908 bolo zakázané pískanie rušňa pri odchode vlaku. Vlak sa pohne len na pokyn „conductor“, čiže sprievodcu.

Vo štvrtok 10. augusta 1911 poobe o 6. hodine 42. minúte odchádzajúci vlak do Podbrezovej dlhšiu dobu stál na stanici v Zámostí. Stratil sa sprievodca. Sprievodca medzi Brusnom a Nemeckou v jednej zákrute pri kontrole lístkov vypadol z vlaku. Do stanice v Zámostí prišiel za vlakom peši.

Niektoré z týchto informácií sa nám dnes možno zdajú úsmevné, v tých časoch však menili svet techniky a informovali o nových problémoch, ktoré s príchodom železnice súviseli.

JTu

Rušeň v železničnej stanici v Hronci r. 1971

Radujte sa, valasi...

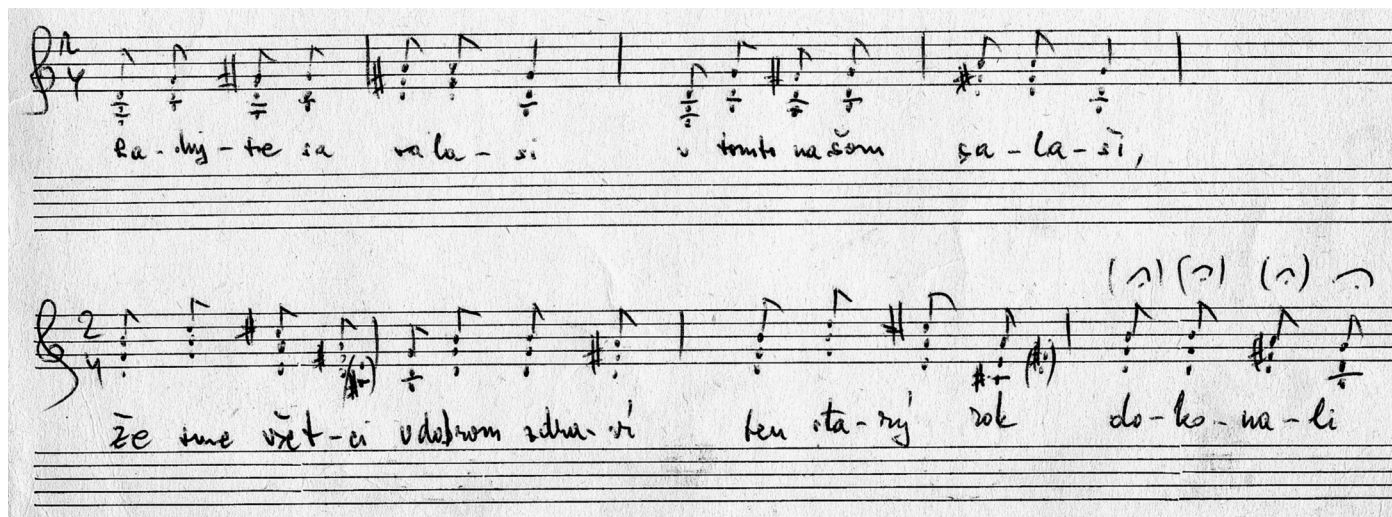
***Radujte sa, valasi, v tomto našom salaši,
že sme všetci v dobrom zdraví ten starý rok dokonali.***

***Dožijeme zas nový, nech sa každý pristrojí.
Pôjdeme my do Betlema privítať nášho Pána.***

***Budeme mu ďakovať, že nás ráčil zachovať
a živiť po vše časy, že sme uňho na salaši.***

Pán Gregočok vo svojej monografii spomína aj na jednu veselú príhodu, ktorá sa v Podkoniciach stala pri ďakovnej pobožnosti na konci roka:

„Po kázni kňaz za hrobového ticha prečítal, koľko sa v uplynulom roku v tej-ktorej obci farnosti narodilo detí, koľko z toho nezákonných (tu nastalo dlbanie lakťami medzi chlapmi, prísne kývanie hlavami medzi ženami a dusený šepot a smiech medzi mládeňcami a dievkami), koľko bolo zosobášených a koľko žien

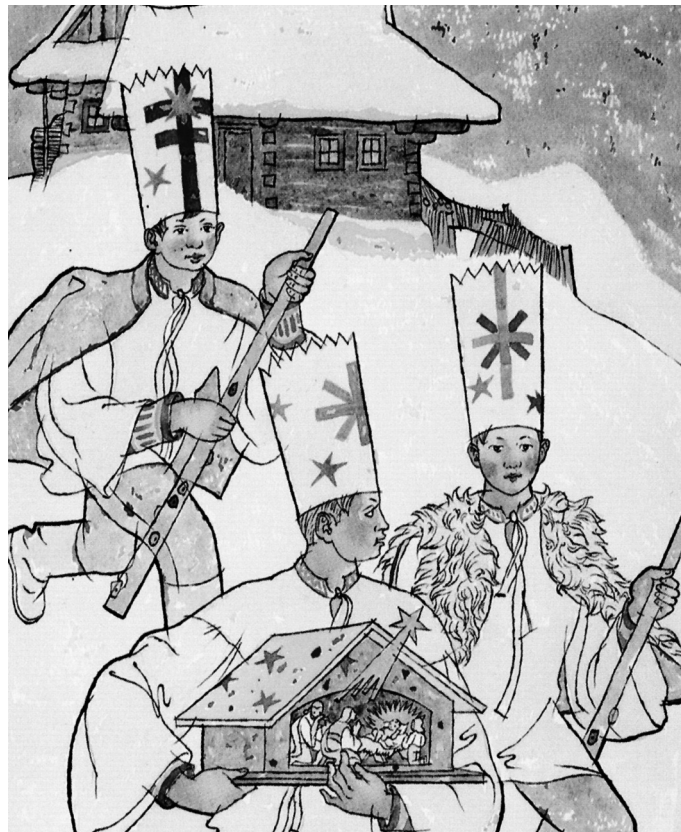

Táto koleda sa v našom farskom kostole spieva raz v roku, a to v závere ďakovnej omše na Silvestra. Nenachádza sa v súčasnom Jednotom katolíckom spevníku ani v jeho starších vydaniach či iných spevníkoch. Znalkyňa slovenských vianočných piesní Eva Krekovičová túto pieseň spomína aj vo svojej knihe Slovenské koledy. Hodnotí ju ako pôvodne umelú pieseň, ktorá zľudovela a na území Slovenska sa vyskytuje vo viacerých variantoch. Možno predpokladať, že jej autorom bol nadaný dedinský rector – organista, ktorý si ju zložil pre svoju potrebu. Je známa aj na okolí Nemeckej. Podľa našich znalostí sa v rôznych obmenách spievala či spieva vo Sv. Ondreji, v Slovenskej Lupči, Podkoniciach, Selciach, Šalkovej, na Mýte pod Ďumbierom a istotne aj inde.

Naša pani organistka doteraz opatruje jej rukopisný záznam (na ilustrácii), ktorého autorom je kňaz, muzikológ a náš rodák Igor Vajda. Sporadicky organoval vo farskom kostole v Dubovej a zrejme mu záležalo na tom, aby sa melódia tejto koledy zachovala a mohli ju hrať aj organisti, ktorí prídu po ňom. Tento nápev s textom uvedeným na začiatku je známy vo všetkých častiach našej farnosti. V Zámostí ju v minulosti koledníci spievali aj na Starý rok pod oknami.

Zo slov i melódie tejto vianočnej pastierskej piesne sála veľká pokora pred Stvoriteľom, vďaka za dožitý koniec roka aj prosba o Božiu pomoc v roku nastávajúcom. Jej hromadný spev za sprievodu organu je vždy pôsobivý. Chvilou posledného večera v roku sa emotívnosť ešte viac umocní a u niektorých zúčastnených spevákov poľahky vženie do oka slzu.

Andrej Gregorčok-Igovän, dlhoročný podkonický kronikár, sa vo svojej knihe Podkonice takisto o tejto piesni zmieňuje. Napísal: „Po pobožnosti, keď už ľudia odchádzali, kantor vždy zahrál typickú pieseň, ktorú niekoľko sto hrdiel spievalo, až im žily navierali. Bola to pieseň: *Radujme sa, valasi...*“

a mužov zomrelo. Raz sa pri takomto čítaní počtu zomrelých stalo, že keď kňaz povedal: *Vidíte, milí veriaci, koľkí nás opustili a nedožili sa Starého roku...*, jeden potrundžený starec z chóru zakričal do hrobového ticha: *Ale ja som dožiu!*“

Ján Turčan st., Martin Lokša

Futbalový klub Sokol Nemecká

■ V kalendárnom roku 2016 futbalový klub Sokol Nemecká reprezentovali v rámci súťaží Oblastného futbalového zväzu Banská Bystrica dve mužstvá – dospelí a mladší žiaci.

Dospelí pod vedením trénera Miroslava Bartoša hrali I. triedu. Ich činnosť a výsledky boli v prvej polovici roku 2016 celkom dobré. Mužstvo po úspešnej jarnej časti zostalo v súťaži, hoci ho zachránilo až víťazstvo v poslednom zápase proti Jasenu. Hlavne počas zimnej prestávky hráči k tréningovým povinnostiam pristupovali poctivo, čo sa potom odzrkadlilo aj na výkonoch v majstrovských zápasoch.

Počas letnej futbalovej prestávky sa hráči zúčastnili na dvoch turnajoch – v Lučatíne a v Jasení. Začiatkom augusta sa začal nový futbalový ročník I. triedy, v ktorej súťaží až 15 mužstiev. Hneď v prvom kole sme privítali v Nemeckej atraktívneho súperu – Brezno, ktoré obnovilo futbalovú činnosť po niekoľkých rokoch. Výsledok 0 : 1 akoby bol predzvesťou, že jeseň nebude na výsledky úspešná, čo sa v nasledujúcich kolách aj potvrdilo. Po poslednom štrnástom kole tak Nemecká skončila na poslednom 15. mieste, nakoľko dokázala získať len 4 body. Jediné

víťazstvo s Podkonicami a remíza s Michalovou boli pre klub a fanúšikov veľkým sklamaním. Oproti jarnej časti sa výrazne zhoršil prístup hráčov k tréningovým povinnostiam, ale i k niektorým zápasom. A tak do odvetnej časti, ktorá sa začína koncom marca 2017, mužstvo vstúpi len s malou nádejou na udržanie sa v súťaži. Počas zimnej prestávky pravdepodobne dôjde k doplneniu hráčskej kvality a pravdepodobne i k zmenám v realizačnom tíme a vedení klubu.

V protiklade s výsledkami dospelých si počínali mladší žiaci, ktorí sa pod vedením trénera Rudolfa Chromečka a za pomoci rodičov Michala Leitnera, Branislava Píšiho a Marcela Macíka stali víťazmi svojej súťaže. Vyhrali všetky zápasy a remízovali len raz, hneď v úvodnom zápase s Malachovom. Súpermi boli mužstvá z Medzibrodu, Seliec, Malachova a Poník.

Vedenie futbalového klubu ďakuje hlavným sponzorom – obci Nemecká a p. Jánovi Kadúchovi, ale aj ostatným, ktorí sa podieľali na finančnom zabezpečení činnosti klubu v roku 2016.

Vedenie FK

Dňa 27. decembra 2017 o 9.00 sa v telocvični ZŠ s MŠ v Nemeckej uskutoční tradičný

Vianočný stolnotenisový turnaj

registrovaných a neregistrovaných hráčov.

Záujemcovia sa môžu vopred **prihlásiť u Daniela Kalického na tel. č. 0907 074 115**, prípadne ráno pred začiatkom turnaja v telocvični.

Blahoželáme

60-ročným

Jozefovi Záhumenskému (Nemecká)
Marianovi Chamkovi (Nemecká)
Stanislavovi Franekovi (Nemecká)
Lubomírovi Kováčovi (Nemecká)
Eve Grolmusovej (Zámotie)
Edite Štancelovej (Dubová)
Danke Barthovej (Nemecká)
Márii Čambalíkovej (Nemecká)
Ing. Márii Banasovej (Zámotie)

65-ročným

Miroslavovi Bobokovi (Nemecká)
Emílii Búdovej (Zámotie)
Eve Hrbáňovej (Nemecká)
Eve Blaškovej (Dubová)

70-ročným

Pavlovi Kobzošovi (Nemecká)
Lubomírovi Kohútovi (Nemecká)
Blanke Rafaelisovej (Dubová)
Marte Rybárovej (Zámotie)
Márii Širgelovej (Nemecká)
Alžbete Kohútovej (Dubová)

75-ročnej

Márii Sojakovej (Dubová)

80-ročným

Emílii Motoškovej (Nemecká)
Cecílii Lopejskej (Nemecká)
Márii Sopkovej (Nemecká)
Irene Lokšovej (Dubová)

85-ročnej

Ludmile Matulovej (Dubová)

90-ročnej

Helene Leitnerovej (Nemecká)

95-ročnej

Márii Klimekovej (Zámotie)

Novoročná pohľadnica z roku 1938

Narodili sa

Daniel Straka (Dubová)
Jonáš Ján Donoval (Nemecká)
Juraj Murko (Nemecká)

Opustili nás

Katarína Danková (Nemecká, 87 r.)
Ján Urban (Dubová, 70 r.)
Peter Ondrejko (Nemecká, 61 r.)

Uzavreli manželstvo

Miroslava Pavlovská (Zámotie) a Tomáš Čerňan (Dubová)